

Сергій Шаменков

Художні реконструкції офіцера та фалангіта війська македонського намісника Фракії Зопіріона

Serhii Shamenkov

Artistic Reconstructions of an Officer and a Phalangite of the Macedonian Army under the Thracian Satrap Zopyrion

Шаменков Сергій Ігорович

Уніформолог, дослідник історії костюму, художник-ілюстратор.

Shamenkov Serhii

Uniformologist, researcher of the costume history, artist/illustrator.

e-mail: rogala@striy.org.ua

© Шаменков С. І., 2024

© Стрій, 2024

Презентовані реконструкції офіцера (Мал. 1) та фалангіта (Мал. 2) війська македонського намісника Фракії Зопіріона показують вояків, які могли брати участь у невдалому поході Зопіріона у Північне Причорномор'я в 331–330 рр. до н.е. Македонське військо, підкоривши фракійців та декілька міст, серед яких Тіра та Ніконій на території сучасної Одеської області, дісталося стін Ольвії. Після нетривалої облоги македонці були змушені повернутися назад, але по дорозі військо зазнало поразки, деталі якої нам невідомі, та загинуло разом із намісником.

Цей похід, на думку науковців, залишив певний археологічний слід, і деякі зі знахідок античного захисного спорядження можна пов'язати саме з ним. Зокрема, для цієї реконструкції нами були використані шоломи та поножі-кнеміди, знайдені в 1958 р. біля с. Оленешть (Молдова), які зараз зберігаються у Історичному музеї Молдови (м. Кишинів) та які пов'язують з македонським військом Зопіріона.

Офіцер носить шолом у формі фракійського ковпака, прикрашений карбованими

зображеннями грифона та бога Пана, а фалангіт має шолом халкідського типу. У якості захисту тіла обидва воїни використовують обладунки з птерігами, що захищають нижню частину живота. Захисні обладунки – ліноторакси – прикрашені розписом та додатково посилені бронзовою лускою в офіцера. Для їх реконструкції була використана кольорова гамма, відома нам за збереженими античними фресками та розписними фігурами з «саркофагу Олександра». На ногах вояки носять бронзові поножі-кнеміди, вовняні шкарпетки та шкіряні сандалі у ролі взуття. У якості щита офіцер використовує один з варіантів грецького щита – гоплон, а фалангіт тримає в руці окутий бронзою та прикрашений карбуванням щит дещо меншого розміру. В його центрі зображена богиня Афіна зі списом та щитом, на щиті викарбувано традиційні символи македонських царів – зорі та напис «Β(ΑΣΙ) ΛΕΩΣ Α(ΛΕ)ΞΑΝΔΡΟΥ». Подібний щит експонується в археологічному музеї м. Салоніки (Греція). Обидва воїни озброєні мечами-махайрами, які підвішені на тканих портупелях.

Мал. 1. Македонський офіцер, 331–330 рр. до н.е. (© С. Шаменков).

Мал. 2. Македонський фалангіт, 331–330 рр. до н.е. (© С. Шаменков).

